

УДК 378.016-057.875:[811.111:003.074](045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/76-1-33>

Наталія БЕРЕЗНІКОВА,
orcid.org/0000-0002-4331-0987
старший викладач кафедри іноземних мов і перекладу
Національного авіаційного університету
(Київ, Україна) nataliia.bereznikova@npp.nau.edu.ua

ПІДХОДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТА ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В КОНТЕКСТІ НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МАГІСТРАМИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»

Стаття присвячена висвітленню актуальності володіння англомовною комунікацією, загальною та діловою, фахового спрямування. Досліджено підходи до викладання ділової іноземної мови (англійської в даному дослідженні) магістрам спеціальності «Геодезія та землеустрій» у дистанційній формі із використанням віртуальної цифрової платформи Google workspace, за допомогою якої було організовано навчальний процес в синхронному та асинхронному режимі в наш час в умовах військового стану. Акцентовано увагу щодо значення загальних компетентностей в РП дисципліни, визначених освітньо-професійною програмою, які магістри набувають під час опанування курсу дисципліни Ділова іноземна мова. Зазначено умови вдосконалення англомовної компетентності й розвинути soft skills у магістрів спеціальності «Геодезія та землеустрій». Встановлено можливості онлайн інструментів для підтримки сталої мотивації та проведення різних форм навчальних підходів для вивчення термінології, проведення, вікторин, прослуховування аудіо матеріалу, перегляду навчального відео, створення презентацій, представлення проектів, спілкування групи здобувачів-магістрів в класі під час онлайн занять. Досліджено комунікативний метод, метод діяльнісно-орієнтованого навчання, метод занурення. Сфокусовано увагу на принципі «концепції навчання через діяльність», коли здобувачі через навчальну діяльність формують та набувають компетенції, створюють продукт як результат роботи групи проекту. Акцентовано на мотивації, як рушійній силі до комунікації англійською для вирішення завдання. Описано різні методи та підходи педагогічних технологій для навчання Ділової англійської мови. Зазначено важливість Ділової англійської мови для професійного зростання.

Ключові слова: ділова англійська мова, навички та компетентності, комунікативний метод, діяльнісно-орієнтований метод, м'які навички.

Nataliia BEREZNIKOVA,
orcid.org/0000-0002-4331-0987
Senior Lecturer at the Department of Foreign Language and Translation
National Aviation University
(Kyiv, Ukraine) nataliia.bereznikova@npp.nau.edu.ua

APPROACHES FOR IMPROVING ENGLISH AND PROFESSIONAL COMPETENCES IN THE CONTEXT OF TEACHING BUSINESS ENGLISH TO MASTERS OF THE SPECIALTY “GEODESY AND LAND MANAGEMENT”

The article is devoted to highlighting the relevance of English communication, General and Business for professional purposes. The article analyses approaches in teaching Business foreign language (English in this study) to Masters of the specialty Geodesy and Land Management in the distance learning using the virtual digital platform Google workspace, which has been used to organize the educational process in synchronous and asynchronous mode in our time under martial law. Attention is focused on the general competences in the Syllabus of discipline as defined in the educational and professional program, which Masters acquire during the course of the discipline as Business Foreign Language. The conditions for improving English language competence and developing soft skills of Masters majoring in Geodesy and Land Management are indicated. The possibilities of online tools for supporting sustainable motivation and implementing various forms of educational approaches for learning the terminology, conducting quizzes, listening to audio materials, watching educational videos, creating presentations, presenting projects, communicating with a group of Masters in the classroom during online classes are established. It is studied the communication method, the method of approach based on active learning, and the immersion method. Attention is focused on the principle of the «concept of learning through activities» when students handle and acquire competences through learning activities, create a product as a result of the work of the project team. The emphasis is on motivation as a driving force for communicating in English to solve a problem. It is described various methods and approaches of pedagogical technologies for teaching Business English. It is highlighted the importance of Business English for professional growth.

Key words: business English, skills and competences, communicative method, interactive method, soft skills.

Постановка проблеми. Вивченню ділової іноземної мови професійного спрямування приділяється достатня увага у вищих школах України. Становлення та професійне зростання молодого фахівця будь якої галузі економіки країни, окрім якісного володіння фаховими знаннями та навичками спеціалізації, суттєво залежить від особистісних навичок й рівня англомовної компетентності здобувача вищої освіти. Важливе значення набуває володіння діловою англійською мовою для втілення таких завдань Стратегії вищої школи на 2021–2031, як «розвиток системи безперервної освіти та навчання протягом цього життя; інтеграція у світовий простір з урахуванням національних інтересів» (Чернов, 2023: 4). Україна підтримала рекомендації Ради Європи у питанні щодо вільного володіння англійською мовою як мовою міжнародною спілкування для навчання, роботи та комунікацій із зарубіжними професорами, студентами, колегами. «Інтеграція у європейський та світовий простір стосується розширення академічної і дослідницької креативності у студентів, публікації наукових досягнень у провідних індексованих зарубіжних журналах» (Чернов, 2023: 8). Отже, здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня важливо вільно володіти діловою англійською мовою спеціальності для опрацювання англомовної інформації професійного спрямування з метою ознайомлення із науковими досягненнями фахової галузі світових спільнот. Обізнаність у новинках галузі надає можливості проводити тематичні дослідження літератури для розробок проектів під час навчання (курсівих, дипломних робіт) в освітянському середовищі, участі у міжнародних конференціях, написання англійською мовою наукових статей, щодо проблем фахової галузі в Україні, для особистого інтелектуального зростання протягом життя. Сучасне освітянське середовище сьогодення слугує розвитку фахових компетенцій, сприяє опануванню діловою англійською мовою спеціальності, що активізує набуття багатьох особистісних м'яких навичок, та все разом слугує вдалим крокам у професійному зростанні й житті (Кокарева, 2022: 27).

Фахівці зі спеціальності «Геодезія та землеустрій» із достатнім добрим рівнем володіння англійської мови займають особливе місце в економіці країни, оскільки спеціалізації «Геодезія та кадастр» й «Геоінформаційні технології» достатньо важливі для потенціалу країни. Випускники спеціальності «Геодезія та землеустрій» займаються науковими дослідженнями, юридичними питаннями, практичними зніманнями ринку землі й водойм, космічних знімків, створенням циф-

рових мап, інформаційних баз даних. Також беруть участь у міжнародних фахових проектах, де мають можливість набувати теоретичного й практичного досвіду, збільшуючи науковий потенціал України. У непростий час військового стану почалось відновлення процесу участі здобувачів ЗВО у програмах академічної мобільності. Перед викладачами дисципліни «Ділова іноземна мова» постає завдання оптимізувати компоненти навчально-методичного комплексу раз із активним залученням цифрових технологій для успішного процесу навчання здобувачів, що створює умови для набуття заявлених компетенцій магістрами як виконання ОПП спеціальності «Геодезія та землеустрій».

Незважаючи на вагомий внесок вітчизняних науковців до розробок методичних підходів для опрацювання ділової іноземної мови із студентами немовних факультетів, представляється важливість опрацювати питання забезпечення якості опанування магістрами спеціальності «Геодезія та землеустрій» навчальної дисципліни «Ділова іноземна мова» відповідно до набуття зазначених у освітньо-професійній програмі (ОПП) спеціальності загальних та практично набутих результатів в світлі використання інформаційних та педагогічних технологій для проведення дистанційного навчання в умовах пандемії спричиненої COVID-19 та військового стану внаслідок військової агресії росії. Вдосконалення питання саморегуляції здобувачами опанування навчального матеріалу з навчальної дисципліни «Ділова іноземна мова» та активної участі у всіх формах навчального процесу для розвитку особистих навичок комунікації діловою англійською мовою спеціальності та розвитку «soft skills» особистості майбутніх фахівців для успішного працевлаштування за фахом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання дослідження успішного вдосконалення Ділової іноземної мови здобувачами вищої освіти немовних спеціальностей освітлювались у наукових працях дослідників Байдак Л.І., Дідо Н.Д., Чиж С.Г., Конопляник Л.М., Давиденко А.О., Дишлевої С.М., Сабітової А.А., Заслуженої А.А., Донченко В.М., Конопляник Л.М. Застосування методів комунікативного, діяльнісно-орієнтованого та методу занурення обґрунтовано у працях Давиденко А.О., Дишлевої С.М., Сабітової А.А., Заслуженої А.А., Донченко В.М. при роботі із магістрами немовних спеціальностей.

Застосування інноваційних педагогічних стратегій у вивченні та засвоєнні термінології ділової англійської мови, вдосконалення навичок продуктивної комунікації, аудіювання текстів за фахом

здобувачів, розробка завдань для формувального оцінювання досліджували Білокопитова М., Островська К., Благун С.С., Конопляник Л.М. Науковиці Конопляник Л.М. дослідили вагомий вплив активного вивчення ділової іноземної мови як важливої діяльності здобувачів для створення умов формування важливих soft skills особистості студентів-магістрів.

Дослідження питань забезпечення освітнього процесу в умовах військового стану із використанням технологій дистанційного навчання проведено науковицями Ковтун О., Кокаревою А, Ладогубець Н., Конопляник Л., Прищупою Ю., Коваленко О., аспекти формування мовної особистості із використання освітньо-інформаційного середовища досліджено Кокаревою А., Прищупою Ю., внесок педагогічних технологій у створення умов розвитку мовної освіти у ЗВО України розглянуто Черновим Ю., Конопляник Л., Прищупою Ю.

Науковиці М. Білокопитова та К. Островська дослідили диференціацію загальної англійської та ділової англійської. Відповідно, «англійська мова для спеціальних цілей (ESP, English for specific purposes) – це сфера викладання англійської мови, що включає в себе ділову англійську, технічну англійську, наукову англійську, англійську для медичних працівників < > тощо. < > Саме ділова англійська відрізняється від інших різновидів англійської мови професійного спрямування тим, що часом є поєднанням специфічного змісту (пов'язаного з певною сферою діяльності або галуззю) і та загального змісту, пов'язаного із загальною здатністю спілкуватися більш ефективно, особливо у ділових ситуаціях» (Білокопитова, 2023: 252).

Дослідниця Дідо Н. доводить цінність курсу Ділова іноземна мова, який «покликаний ефективно поєднувати навички професійно-орієнтованого спілкування з конкретними діловими мовними ситуаціями. < > процес навчання повинен концентруватися на вдосконаленні опанування всіх видів мовленнєвої діяльності» (Дідо, 2015: 64). Дослідниця акцентує на доцільності застосування комунікативної методики при вивченні дисципліни. Під час роботи із вокабуляром ділової англійської мови у комунікативних завданнях курсу, студенти опановують підходи до комунікації в бізнесі за професійного спрямування, аналізують особисту якість рівня отриманих знань та здобутих навичок з англійської мови та фахових дисциплін (Дідо, 2015: 64).

Байдак Л.І. наголошує на пріоритеті розвитку «загальних та професійно-орієнтованих комунікативних мовленнєвих компетенцій, навичок

практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності» при роботі із матеріалами курсу та пошуку фахових джерел онлайн. Дослідниця акцентує на розвиненні «продуктивних вмінь» під час опанування «ділової лексики та термінології дисципліни й формування неспотворених уявлень про професійну діяльність» здобувачами (Байдак, 2022: 89, 91).

Науковиці Заслужена А., Сабітова А., Донченко В. дослідили доцільність застосування діяльнісно-орієнтовного підходу під час опанування іноземних мов бакалаврів й магістрів. Дослідниця зазначила принципи «концепції навчання через діяльність», коли здобувачі через навчальну діяльність формують та набувають компетенції, створюють продукт як результат роботи групи проекту. Акцентовано на мотивації, як рушійній силі до комунікації англійською для вирішення завдання. (Заслужена, 2023: 14). Міжособистісна комунікація спрямована на нові відкриття, знання та навички, як спілкування англійською та фахові. «Діяльність у цьому випадку носить пошуковий, творчий характер, що дозволяє студенту отримувати знання не в готовому вигляді, а добувати самостійно» (Заслужена, 2023: 15). Автори виокремили чотири компоненти діялісно-орієнтовного підходу навчання іноземної мови (культурний, лінгвістичний, практичний, соціолінгвістичний) та сфокусували на формування у здобувачів важливої екзистенціальної компетентності для майбутніх фахівців в сучасному технологічному житті (Заслужена, 2023: 15).

Науковиця Давиденко А.О. наголошує щодо розвинення комунікативної компетенції англійською із використанням сучасних продуктивних форм та методів для «ділового спілкування, що дасть змогу чітко презентувати себе, вільно висловлювати думки з теми, в також розуміти співрозмовника та підтримувати бесіду; формування навичок ділового листування, < > що дасть змогу логічно та послідовно здійснювати письмову комунікацію (Давиденко, 2022: 83).

Обґрунтовано використання методу занурення у роботу із магістрами економічної галузі знань Дишлевою С., Дишлевою Г., Сабітовою А. Наголошується на користі у досягненні «освітніх цілей, сприяння в оволодінні навчального матеріалу завдяки саме зануренню». Безпосередньо сам методі «включає в себе спільну рецептивну та продуктивну діяльність викладача та студента», що надає можливість постійного «мовленнєвого розвитку» крізь призму «контекстного навчання й спільної рецептивної та продуктивної взаємодії викладача та студентів-магістрів. Метод зану-

рення фокусується на продуктивному вдосконаленні лінгвістичних, соціокультурні компетентностей, розвиненні компетентності професійно-орієнтованого спілкування економічної галузі. Зазначено, що перевага надається монологу, полілогу під час представлення тематичних за фахом презентацій, та форм рефлексії як дискусії (Дишлева, 2023).

Використання інтерактивних педагогічних технологій навчання під час опанування фахової термінології, що розглядається з студентами-магістрами дослідницею Благун С.С. Наголошується про доцільність використання інтерактивних завдань як «мозковий штурм», «евристична бесіда» для відпрацювання групою навичок генерувати нові ідеї, задавати тематичні спеціальні запитання та формулювати відповіді, «метод кооперативного навчання» для пояснення визначень термінів англійською, українською робиться переклад, «мікрофон» для тренування спільного пошуку правильного рішення проблеми групою, «метод проєктів» для дослідження фахової проблеми в умовах сьогодення (Благун, 2019: 14).

Освітній процес з використанням технології дистанційного навчання в ЗВО країни аналізується Конопляник Л.М., Прищупою Ю.Ю., Коваленко О.О. Обговорено можливості цифрових технологій, які дозволяють використовувати інтерактивні методи навчання, підвищуючи якість навчання. Висвітлено методики для оцінювання отриманих знань та навичок здобувачів із цифровими інструментами: опанування граматики й практичного застосування, тренування та засвоєння нової термінології, практики із прослуховування чи перегляду навчальних відео матеріалів відповідно до фахової тематики. Зазначено щодо ефективного використання додатків онлайн для формульованого, підсумкового етапів контролю при дистанційному навчанні, що в свою чергу сприяють мотивації до навчання у здобувачів. (Конопляник, 2023: 241). Науковиці надали рекомендації щодо продуктивності використання сучасних ІТ для розширення кордонів освітнього простору через участь у відомих онлайн курсах та інших онлайн ресурсах для опанування фахової дисципліни та англійської мови.

Науковиця Конопляник Л.М. приділила увагу розвитку soft skills, особистісних навичок магістрів з кібербезпеки під час роботи із Діловою англійською мовою. Конопляник Л. дослідила співвідношення зазначених загальних компетентностей в матриці ОПП та можливості досягти якісного навчального процесу з дисципліни Ділова англійська мова та розвинення важливих soft skills для майбутніх фахівців з кібербезпеки. Науковиця

наголосила щодо важливості для викладачів «приділити особливу увагу розвитку soft skills. < > Це зокрема, комунікативні вміння, лідерські якості, творче мислення, здатність висловлювати свої думки та емоції як вербально, так і невербально, здатність ефективно керувати часом» (Конопляник, 2023: 61).

Дослідниця Чиж С.Г. зауважує щодо важливості володіти іншомовною компетентністю магістрів ЗВО України та зазначає щодо трьох складових: лінгвістичну компетентність, соціальну компетентність, комунікативну компетентність, відповідно до «Плану дій щодо створення єдиного європейського індикатора провідних компетентностей» (Чиж, 2022: 131).

Мега стагті – проаналізувати викладання дисципліни «Ділова іноземна мова» із використанням сучасних ІТ інструментів та педагогічних технологій у роботі із студентами як практичне втілення мети навчальної дисципліни «Ділова іноземна мова» здобувачами вищої освіти другого рівня для реалізації запланованих результатів, зазначених у Освітньо-професійній програмі (ОПП) спеціальності «Геодезія та землеустрій» в контексті набуття магістрами іншомовної та фахових компетентностей.

Виклад основного матеріалу. Викладання англійської мови для магістрів спеціальності «Геодезія та землеустрій» заплановано Навчальним планом спеціальності у другому семестрі першого курсу магістратури. Сучасні освітньо-професійні програми здобувачів вищої освіти другого магістерського рівня відображають вектор формування розвинення практично набутих навичок, інтегральних, загальних та фахових компетентностей для кожної спеціальності. Навчальна дисципліна «Ділова іноземна мова» є компонентом професійної підготовки спеціальності «Геодезія та землеустрій» студентів-магістрів. Головними завданнями курсу у підходах до оволодіння діловою іноземною мовою є формування комунікативної професійної компетентності майбутніх фахівців та набуття якісних тематичних знань з проблематики геодезії та землеустрою під час навчального процесу ділової іноземної мови (англійської в даному дослідженні) через вдосконалення та відпрацювання здобувачами вищої освіти основних видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, говоріння) для обробки та передачі інформації, отриманої з англійських офіційних джерел та наукових видань, набуття навичок в діловій англійській комунікації за фахом відповідно до змісту Результатів навчання, поданих у матриці компетентностей ОПП спеціальності «Геодезія та землеустрій», на основі вказаних компетентностей спеціальності

в Стандарті вищої освіти, затвердженого в липні 2023 р. (Стандарт вищої освіти України., 2023). Інтегральна компетентність окреслює завдання для здобувачів-магістрів, яке передбачає використання англійської мови для практичних завдань під час навчання, використання у професійній сфері геодезії та землеустрою.

У матриці подано ряд загальних компетентностей, які акцентують на значенні дисципліни для особистісного вдосконалення магістрів, тому варто проаналізувати подані нижче компетентності в контексті продуктивності навчання «Ділової англійської мови» магістрами спеціальності «Геодезія та землеустрій». Першою із загальних компетентностей, зазначених у ОПП для здобувачів магістерського рівня спеціальності «Геодезія та землеустрій», внесених в Робочу програму дисципліни «Ділова іноземна мова», є «здатність до письмової та усної комунікації українською та іноземними мовами», що дає можливість використовувати англомовні джерела як «здатність навчатися сприймати набуті знання у сфері геодезії, фотограмметрії, землеустрою, картографії» (Стандарт вищої освіти України., 2023).

Процес вдосконалення англомовної компетентності під час вивчення курсу ділова іноземна мова також слугує набуття таких компетентностей як «здатність бути критичним та самокритичним для розуміння факторів, які мають позитивний та негативний вплив на комунікацію, та здатність визначити та врахувати ці фактори в конкретних комунікативних ситуаціях»; робота з вдосконаленням володіння Діловою англійською мовою продукує «здатність продукувати нові ідеї, проявляти креативність та здатність до системного мислення»; робота із онлайн першоджерелами англійською мовою активізує «здатність здійснювати пошук та критично аналізувати інформацію з різних джерел»; участь у навчальних проєктах в рамках «Ділової англійської мови» розвиває «здатність працювати як індивідуально, так і в команді». Таким чином, вдосконалення рівня Ділової англійської мови фахового спрямування сприяє розвиненню «здатності ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях», розвинені навички володіння «Діловою англійською мовою» фахового спрямування створюють «потенціал для подальшого навчання» (Стандарт вищої освіти України., 2023). Такі загальні компетентності зазначено у ОПП спеціальності на офіційному сайті випускової кафедри Аерокосмічної геодезії та землеустрою Факультету наземних споруд та аеродромів та вказані в Робочій програмі дисципліни Ділова іноземна мова.

Для роботи із дисципліною Ділова іноземна мова ми використовуємо кафедральну розробку, навчальний посібник English for Professional Communication, авторів Конопляник Л.М., Харицької С.В., Глушаниці Н.В., 2019 р., виданого НАУ. Посібник містить матеріали для опанування програмних завдань із тем дисципліни Ділова іноземна мова. Кожен блок має словник із транскрипцією, перекладом, тематичний текст, вправи для опрацювання тематичного матеріалу, граматичні вправи. Також додаткові матеріали та ряд тематичних сайтів із навчальними матеріалами, зазначених в Робочій програмі дисципліни та інформаційні ресурси в Інтернеті. При роботі із здобувачами-магістрами використовуються завдання для розвитку основних видів мовленнєвої діяльності (читання, аудіювання, письмо, говоріння) із залученням інтерактивних технологій, комунікативного методу, діяльнісно-орієнтовного методу, методу занурення, кейс-метод, мозкова атака, метод проєктів, круглі столи та панельні дискусії, роботу парах та групах, підготовка особистого проєкту або проєкту декількох здобувачів, із рефлексією.

Всі зазначені методи проаналізовано вище в даній роботі, оскільки викладачі ЗВО застосовують для продуктивного навчального процесу із використанням ІТ, як цифрові інструменти – онлайн додатки для вивчення нової лексики, онлайн словник для пошуку визначень тематичних й фахових термінів, лексичних одиниць, фахових термінів. Важливий аспект роботи в аудиторії та вдома при самостійній підготовці – це використання коротких аудіо файлів, які студенти самостійно начитують, а потім прослуховують для кращого опанування тематичного матеріалу модуля. У цьому виді активності ми активізуємо аудіальну модальність. Також продуктивне завдання із використанням візуально-аудіальної модальності сприйняття – перегляд коротеньких відео на youtube із виступом щодо досвіду працевлаштування, мотиваційні виступи відомих фахівців галузі або публічних людей.

Здобувачі-магістри займались попередні роки та другий семестр поточного 2023–2024 н. р. через дистанційну форму навчання, відповідно самостійна підготовка співвідноситься із рівнем організації здобувача, мотивації до навчання та наявності відповідальності особистості здобувача. Варто наголосити щодо зростання цифрової грамотності та активізації навчання здобувачів із цифровими інструментами. Методи інтерактивного навчання, комунікативного методу, діяльнісно-орієнтованого методу стають цікавіше у представленні цікавої презентації, створеної малими самостійно

або декількома студентами. Здобувачі можуть використовувати функцію поширення екрану в класі Meет. Представлення проекту набуває окраси справжньої конференції, із важливою рефлексією у формі дискусії. Студенти вмотивовані в якісних результатах навчання ділової англійської мови комунікації фахового спрямування, оскільки володіння діловою англійською мовою відкриває шлях до продуктивної роботи в галузі Геодезії та землеустрою. Впевнене володіння англійською сприяє постійному вдосконаленню професійної підготовки на світових онлайн платформах, створює підґрунтя для розвитку наукового потенціалу

магістрів та набуття м'яких навичок у здобувачів вищої освіти (Березнікова, 2024: 25).

Висновки. Отже, навчання майбутніх фахівців Ділової англійської мови посідає важливе місце при підготовці магістрів з Геодезії та землеустрою. Важливо зазначити внесок цифрових інструментів в роботу викладачів й студентів для втілення в дійсність робіт із залученням запланованого у робочій програмі дисципліни. У наступному дослідженні варто дізнатися щодо кореляції загальних компетентностей та soft skills та додати на наступний навчальний рік тематичний блок soft skills для опанування магістрами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байдак Л.І. Особливості викладання ділової англійської мови магістрам аграрного ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць*. Запоріжжя, 2022. Вип. 82. С. 88-94.
2. Березнікова Н.І. Використання цифрових інструментів в опанування фахової іноземної мови: мотивація, навички, системність. *Цифровізація вищої освіти та цифрова грамотність: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 23-26.
3. Білокопитова М., Островська К. Інноваційні педагогічні стратегії викладання лексики та термінології ділової англійської мови. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія «Педагогіка»*. 2023, Вип.62. Т.1. С.251-255.
4. Благун С.С. Модель використання інтерактивних технологій у процесі навчання фармацевтичної термінології, ботанічної і хімічної номенклатур майбутніх магістрів фармації. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5: «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2019, Вип. 71. С.12-16.
5. Давиденко А. О. Особливості викладання ділової іноземної мови студентам немовних спеціальностей. *Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура»: зб. наук. праць*. К.: НАУ, 2022. С.83-84.
6. Дідо Н.Д. До проблеми викладання ділової англійської мови для студентів немовних факультетів ВЗН. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія «Педагогіка, соціальна робота»*. 2015. Вип. 35. С. 62-65.
7. Заслужена А.А., Сабітова А.П., Донченко В.М. Діяльнісно-орієнтований підхід до вивчення іноземної мови у ЗВО. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2023. Вип.59. С.11–16.
8. Dyshleva S.M., Dyshleva N.V., Sabitova A.H. Methods of teaching students of Economics Business English based on immersion technology. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. Вип. 16. Ч. 2. С. 213-224.
9. Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю., Коваленко О. О. Організація освітнього процесу в закладах вищої освіти України з використанням технологій дистанційного навчання. *Академічні візії*. Львів, 2023. Вип. 17. С. 238-245.
10. Конопляник Л. М. Особливості формування іншомовної компетентності в аудіюванні у майбутніх ІТ-фахівців засобами вебресурсів. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2023. Вип. 57. Т. 1. С. 258-262.
11. Конопляник Л. М. Розвиток Soft Skills у майбутніх фахівців з кібербезпеки на заняттях з Ділової англійської мови. *Вісник НАУ. Серія: Педагогіка. Психологія*. 2023, 2(23). С.59-67.
12. Чернов М. М., Конопляник Л. М., Пришупа Ю. Ю. Педагогічна вища освіта України 2022-2026 рр.: вектори розвитку. *Академічні візії*. Львів, 2023. Вип. 15. С. 338-345.
13. Чиж С.Г. Проблеми формування іншомовної компетентності майбутніх фахівців морської галузі. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 52 Т. 2. С. 129-132.
14. Наказ Міністерства освіти і науки України №835 від 10.07.23. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2023/14.07.2023/Zatverd-standart-193-Heodeziya.ta.zemleustriy-mahistr-835-10.07.2023.pdf>

REFERENCES

1. Baidak L.I. (2022). Osoblyvosti vykladannia dilovoi anhliiskoi movy mahistram ahrahnoho ZVO. [Peculiarities of Business English teaching to Masters of Agriculture higher education establishment]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. – Pedagogy of creative personality formation in Higher and Secondary education: collection of scientific works, 82. P. 88-94. [in Ukrainian].
2. Bereznikova N. (2024). *Vykorystannia tsyfrovyykh instrumentiv v opanuvannia fakhovoi inozemnoi movy* [The use of digital tools in mastering Professional foreign language by bachelors of non-linguistic specialities: motivation, skills, consistency]. *Tsyfrovizatsiia vyshchoi osvity ta tsyfrova hramotnist: materialy vseukrainskoho naukovopedahohichnoho pidvyshchennia kvalifikatsii*. – *Digitalisation of Higher Education and Digital Literacy: Materials of the All-Ukrainian Scientific and Pedagogical Advanced Training: Lviv – Torun: Liha – Pres, 2024. P. 23-26.*
3. Bilokopytova M., Ostrovska K. (2023). *Innovatsiini pedahohichni stratehii vykladannia leksyky ta terminolohii dilovoi anhliiskoi movy*. [Innovative pedagogical strategies for teaching business English vocabulary and terminology]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Seriiia «Pedahohika»*. – Current issues of humanitarian sciences. Series «Pedagogy», 1(62). С. 251-255. [in Ukrainian]

4. Blahun S.S. (2019). Model vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii u protsesi navchannia farmatsevychnoi terminolohii, botanichnoi i khimichnoi nomenklatur maibutnykh mahistriv farmatsii. [A model for the use of interactive technologies in the process of teaching pharmaceutical terminology, botanical and chemical nomenclature to future Master of Pharmacy students]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 5: «Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy»*. – Academic journal of the National Pedagogical University. «Pedagogical Sciences: Realities and Perspectives», 71. P.12-16. [in Ukrainian]
5. Davydenko A. O. (2022). Osoblyvosti vykladannia dilovoi inozemnoi movy studentam nemovnykh spetsialnosti. [Peculiarities of Business foreign language teaching to students of non-linguistic majors]. *Podolannia movnykh ta komunikativnykh barieriv: osvita, nauka, kultura»: zb. nauk. prats.* – Overcoming of language and communication barriers: collection of scientific works. Kyiv, NAU. P.83-84. [in Ukrainian].
6. Dido N.D. (2025). Do problemy vykladannia dilovoi anhliiskoi movy dlia studentiv nemovnykh fakultetiv VZN. [To the problem of Business English teaching for students of Higher education establishments]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: Serii «Pedahohika, sotsialna robota»*. – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University: Series «Pedagogy, social works», 35. P. 62-65. [in Ukrainian].
7. Zasluzhena A.A., Sabitova A.P., Donchenko V.M. (2023). Diialnisno-orientovanyi pidkhid do vyvchennia inozemnoi movy u ZVO. [Activity-oriented approach to learning a foreign language at a university]. *Innovatsiina pedahohika. – Innovation pedagogy*, 59. P.11-16. [in Ukrainian]
8. Dyshleva S.M., Dyshleva H.V., Sabitova A.H. (2023). Methods of teaching students of Economics Business English based on immersion technology. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii. – Scientific innovations and advanced technologies.*, 2(16). P. 213-224.
9. Konoplianyk L. M., Pryshupa Yu. Yu., Kovalenko O. O. (2023). Orhanizatsiia osvitnoho protsesu v zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy z vykorystanniam tekhnolohii dystantsiinoho navchannia. [Organization of the educational process in Higher educational establishments of Ukraine using distance learning technologies]. *Akademichni vizii. – Academic visions*, 17. P. 238-245. [in Ukrainian]
10. Konoplianyk L. M. (2023) Osoblyvosti formuvannia inshomovnoi kompetentnosti v audiuvanni u maibutnykh IT-fakhivtsiv zasobamy vebresursiv. [Peculiarities of the formation of foreign language competence in listening in future IT specialists by means of web resources]. *Innovatsiina pedahohika. – Innovation pedagogy*, 1(53). P. 258-262. [in Ukrainian]
11. Konoplianyk L. M. (2023) Rozvytok Soft Skills u maibutnykh fakhivtsiv z kiberbezpeky na zaniattiakh z Dilovoi anhliiskoi movy. [Developing future cybersecurity professionals' soft skills through business English classes]. *Visnyk NAU. Serii: Pedahohika. Psykholohiia. – Visnyk NAU. Serii: Pedahohika. Psykholohiia* 2(23). P.59-67. [in English]
12. Chernov M. M., Konoplianyk L. M., Pryshupa Yu. Yu. (2023). Pedahohichna vyshcha osvita Ukrainy 2022-2026 rr.: vektory rozvytku. [Pedagogical higher education of Ukraine in the years 2022-2026: vectors of development]. *Akademichni vizii. – Academic vision*, 15. P. 348-345. [in Ukrainian]
13. Chyzh S.H. (2022). Problemy formuvannia inshomovnoi kompetentnosti maibutnykh fakhivtsiv morskoi haluzi. [Formation problems of foreign language competence of future specialists in the maritime industry]. *Innovatsiina pedahohika – Innovation pedagogy*, 2(52). P. 129-132. [in Ukrainian]
14. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 835 vid 10.07.23. [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 835 dated 10.07.23.] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2023/14.07.2023/Zatverd-standart-193-Heodeziya.ta.zemleustriy-mahistr-835-10.07.2023.pdf> [in Ukrainian]